

(1)

श्रीसच्चिदानंदरूपेणा ॥ विश्वविकासिनीमुद्रा ॥ ज्यासोडिलुसीयोरानिद्रा ॥ तयानमो
 जीगणंद्रा ॥ सहस्रतुज ॥ १ ॥ त्रिगुणत्रिपुरी वेदिला ॥ जिवत्तुगुंआडिला ॥ तोआत्मा
 शंभुसोडिविला ॥ लुसियास्मृति ॥ २ ॥ म्हणोनिशिवेंसीकोंटाळं ॥ गुनूचेंतुंविआगळा ॥
 तहंहुलुमायाजळा ॥ माजितारिता ॥ ३ ॥ जेतुसाविषयांमूढ ॥ तयांलागितुंवक्रतुंड ॥ क्षा
 नियांसितरिअखंड ॥ उज्जुअहास ॥ ४ ॥ दैविकादिगीपाहातांसांनी ॥ तहंमिळनोन्मीळ
 णी ॥ उच्यतिप्रलयदोहं ॥ लीळाधिकरिसी ॥ ५ ॥ प्रवृत्तिकर्णचिचाळं ॥ उविलीमदगंधा
 निळं ॥ दूजिजेसिनीकोसळं ॥ जीवभंगाचा ॥ ६ ॥ पावीनिवृत्तिकर्णताळे ॥ आहाळितेपू
 जाविधुळं ॥ तेकेळंमिरविसीमोकळं ॥ आंगाचेंलेणं ॥ ७ ॥ वामांगीचालास्यविळास ॥
 जोहाजराद्रूपअभास ॥ तोतांडुवमिसंकाळास ॥ दाविसीतुं ॥ ८ ॥ हेअसोविस्मयदातारा ॥
 तुंहोसीज्यांचासोयिरा ॥ सोयिरिकीचियाव्यवहारा ॥ म्हकेचितो ॥ ९ ॥ फोडिताबंधनाचा
 गव ॥ तुंजगद्धुडेसाभाव ॥ धनंबोळरोउपाव ॥ लुसाचिआंगी ॥ १० ॥ उज्याचेनिनावें

(2)

॥गीता॥

॥१॥

तया ॥ देहही नुरे विपे देवराया ॥ जेणें तुं आपणाययां ॥ केळ सिडुजा ॥ ११ ॥ तुते करु
निपुटे ॥ जे उपायें घेती दवडे ॥ तयां तासी बहवे पाडे ॥ मागांचि तुं ॥ १२ ॥ जो ध्यानं स्तु
मानसं ॥ तया लगी नाहीं तुं स्यांचे देशें ॥ ध्यान ही विसरे तें सं ॥ बालक तुज ॥ १३ ॥ तुते
सिडु जे नेणे ॥ तो के विनां दे सर्व शपणें ॥ वेदां ही ये वटे बोलणें ॥ नेघसी चिकानें ॥ १४ ॥
मोनगा तुसें दाशिनावं ॥ आतां स्तोत्रां बांधों कें हावं ॥ दिससी ते लुळीमाव ॥ मांषजों के
वि ॥ १५ ॥ देविकें शिव कहों पाहों ॥ तरि से दितं द्रो हो चि लहे ॥ म्हणो नि आतां का ही चि
बोहों ॥ तुज लगी जी ॥ १६ ॥ जैस वथा सर्व ही नाहिजे ॥ तें अदया तु तें लाहिजे ॥ हे जाणें
मांषम तुसें ॥ आदाध्य लिंगा ॥ १७ ॥ तरि नुरे निवेगळे पण ॥ रसी सजिन लें लवण ॥
तेसें न मन मासें जाण ॥ बहुकाय बोलों ॥ १८ ॥ आतां रिता कुं ससु मुद्रें रिघो ॥ तो परो
वि उचं बळत निघो ॥ कां दशी दीप संगें ॥ दीप चि होये ॥ १९ ॥ तेसा लसया प्रणितं ॥ मं
पूण जा लश्च ॥ निवृत्ति ॥ आतां आपि न व्यक्ती ॥ गीतार्थ तो ॥ २० ॥ तरि बोडश अध्या

॥ अध्या
॥ १७ ॥

॥ १८ ॥

॥ १९ ॥

यशेषी ॥ तियेसमासिचांचांश्लोकां ॥ जोऐसानिर्णयनिर्णकी ॥ वेविलादेवे ॥ २१ ॥
 जेंह्याद्याद्यव्यवस्था ॥ अनुषावयापार्था ॥ शास्त्रचियेकसर्वथा ॥ प्रमाणतुज ॥ २२ ॥
 तेशें अर्जुनमानसे ॥ म्हणेहेऐसेकैसे ॥ जेंशास्त्रंविणनसे ॥ सुटिकाकर्मा ॥ २३ ॥ तरितक्ष
 काचीफडे ॥ टाकौनिकेतोमणांकाटे ॥ कैनाकिचाकेसुजोडे ॥ सिहांचिया ॥ २४ ॥ मगतेपां
 तोवोविजे ॥ तरीचिलेपांपाविजे ॥ येहवांकायआसिजे ॥ रिक्तकीठां ॥ २५ ॥ तैसियाशा
 खांचीमोकळी ॥ इयाकोणकैवेटां ॥ येकवाक्यतेचाफळी ॥ पैसिजैलकहां ॥ २६ ॥
 जालयांहंयेकवाक्यता ॥ कांलागेवेळअनुधितां ॥ कैंचोपैसानजिविता ॥ येतुलालेया ॥ २७ ॥
 आणिशस्त्रअर्थदेशकाळें ॥ येहांचोहीजेयेकफळे ॥ तोविपावकिंवामिळे ॥ आघवे
 यासि ॥ २८ ॥ म्हणोनिशास्त्रांचेंघडतें ॥ नोहेचिप्रकारेंबहुतें ॥ तरिम्हूर्वांमुमुक्षांयेथें ॥
 कायरातिपां ॥ २९ ॥ हापुसावयाअभिप्रावी ॥ जोअर्जुनकरीलप्रस्तावी ॥ तैसतरांवया
 ठावो ॥ अध्याययेथें ॥ ३० ॥ अर्जुनउवाच ॥ ३० ॥ ॥ येशास्त्रविधिमुस्तज्ययजंतेश्रद्ध

(4)

गीताज्ञा०

॥२॥

यान्विताः ॥ तेषां निश्चालुकाद्गुच्छसत्त्वमाहो रजस्तमः ॥१॥ टिका ॥ तदिसर्ववि
षयी वित्तच्छ ॥ जोसकळकळी प्रविण ॥ ह्नुच्छंहीनवलद्गुच्छ ॥ अर्जुनत्वेजो ॥३१॥
शौर्याजोडलाधरा ॥ जोसोमवशाचा शृंगार ॥ मुखदिउपकार ॥ जयाचिळीळा
॥३२॥ जोप्रज्ञेचाप्रियोत्तम ॥ किंब्रह्मविद्येचाविश्राम ॥ साचासहचरमनोधर्म ॥ देवाचा
जो ॥३३॥ तोअर्जुनमहणोगातमालद्रामा ॥ इंद्रियांफावलेयांब्रह्मा ॥ तुझाबोलयेक
आम्हां ॥ साकांक्षपैंजी ॥३४॥ जेवांस्त्रेवांचेनिष्ठाणिके ॥ प्राणियांसिमोक्षनदेखें ॥
ऐसाकांजेवैपक्षें ॥ बोलिलसा ॥३५॥ तेंनमिलेचितोदेश ॥ नोहेचिकाळावकाश ॥
जोकरवीशास्त्राफ्यास ॥ तोहीडुरी ॥३६॥ आपिअफ्यासिंविराजया ॥ होतीजीसाम
प्रिया ॥ तियाहीनाहांअपैतिया ॥ तेषांवेळें ॥३७॥ उजुनोहेचिप्राचिन ॥ नेदीचिप्रज्ञा
संवाहन ॥ ऐसांवेलेअपादान ॥ शास्त्रांचेजया ॥३८॥ किंबहुनाशास्त्रविषां ॥ येकही
नलाहातीचिनखा ॥ म्हणोनिउखिविखी ॥ सांडिलीजिहो ॥३९॥ परिनिर्दरुनिशा

॥१॥
॥१॥

दि०

॥३८॥

॥२॥

स्त्रो॥ अथानुष्ठाने विचित्रे॥ नांदतातिपवित्रे॥ साचारेजे॥ ४०॥ तयांऐसयाआम्हीहो
 आवें॥ ऐसीचाउबांघोनिजिवें॥ घेतीतयंचेंमागावें॥ आचरावया॥ ४१॥ घडेयाचेया
 अरवरां॥ तळींबाल्लिहीदातारा॥ कांपुटेांस्तनिपरिकरा॥ अक्षमचाले॥ ४२॥ तैसेसर्व
 ज्ञास्त्रांनिपुण॥ तयांचेजेआचरण॥ तेचिकरितीप्रमाण॥ आपुलियेअद्दे॥ ४३॥ मग
 शिवादिकेपूजनें॥ क्लम्यादिकेमहादाने॥ अग्निहोत्रादियजनें॥ करितीजिअद्दा॥ ४४॥
 तरितयांसत्वरजतमा॥ माजिकोणपुनयेत्तमा॥ गतिहोयतेआम्हां॥ सांगिजोजी॥ ४५॥
 श्रीभागवानुवाच॥ ०॥ त्रिविधासर्वतिसर्वतिसद्दादेहिनांसा॥ स्वप्नावजा॥ सात्विकी
 राजसीचेवतामसीचेतितंश्रुणु॥ १॥ टिकंतबंवेकंरुपिठिचेंलिंरा॥ जेनिमंगोपद्रा
 चेपरागा॥ जियेजयाचेनिहेजगा॥ अंगछाया॥ ४५॥ कावसवियांचावाडा॥ लोकोत्तर
 प्रौढ॥ अद्वितीयगुढ॥ आनंदधन॥ ४६॥ इधयेंश्लाघेजेतियेणोंबिकें॥ तेजयाचेअंरां
 आसिकें॥ तोदुरुस्वमुरेवं॥ बोलतअसे॥ ४७॥ म्हणेपार्थातुझाअतिसो॥ घेयींगाया

(6)

॥ गीता ॥

॥ ३ ॥

मंही जाणत असो ॥ जे श्राप्या साचा आउसो ॥ मनि ताति कां ॥ ४८ ॥ नुसु घेयाचि ॥
साटी अद्दा ॥ शोबां पाहसी पदमपदा ॥ तरितैसें ही हे प्रबुद्ध ॥ सो होपें नके ॥ ४९ ॥ अद्दाम्
णितलेयाचि साटी ॥ याति जों नये किरीटी ॥ काय हि जअंत्य घट्टं ॥ अंत्यधिने हे ॥ ५० ॥
गंगोदकाज हीं जालें ॥ त हीं मद्यसांडां आले ॥ ते घेवां ये का हीं केले ॥ विचारि पां ॥ ५१ ॥
चंदन होय ही तळ ॥ परि आगीसो पावे मेळ ॥ ते हातें धरि लां जालुं ॥ नसिके काय ॥ ५२ ॥
कां किडाचिये आटिते पुती ॥ पडिलें सोळें किरीटी ॥ ते द्योतलेयां सोळया साटी ॥ नागवी
ना ॥ ५३ ॥ तैसें अद्दे चेंदळ वाडे ॥ अंगों कीर चोर वाडे ॥ परि प्राणियांचा पडे ॥ विषागीं जें
॥ ५४ ॥ ते प्राणिये तर्व स्वभावे ॥ अनदिमाया प्रसवे ॥ त्रिगुणाचे निआधेवं ॥ वळिले अ
हाति ॥ ५५ ॥ तेथें हीं दोनि गुण रावंचती ॥ मग येक धरी उन्नती ॥ तै तै सायचि होती वृत्ती ॥
जिवांची ययां ॥ ५६ ॥ वृत्ति ऐसें मनी धरिती ॥ मना ऐसी क्रिया करिती ॥ केलयां ऐसें व
रिती ॥ मनोनि देह ॥ ५७ ॥ बीज मोडे साड होयो ॥ साड मोडलें विजो सामाये ॥ ऐसें कल्प

॥ अध्या० ॥
॥ १७ ॥

॥ ३८ ॥

॥ ३ ॥

कोटि जिये जाये ॥ परिजाति ननासे ॥ ६७ ॥ तथापरी यिये अपावे ॥ होत जात जन्मातेरे ॥
 रिगुणात्मन व्यक्तीचारे ॥ प्राणियांचें ॥ ६८ ॥ म्हणोनि प्राणियांचा पैकीं ॥ पांडुलाश्रद्धा
 बल्लोकीं ॥ होय गुणासारिखी ॥ तिहं पियां ॥ ६९ ॥ विषये वाटे सत्व गुण ॥ शुद्ध ते कांज्ञाना
 ची करी साद ॥ परिये का दोघे दोखद ॥ ये रथाहती ॥ ७० ॥ सत्वाचे नि आंगलगे ॥ ते अद्वा
 मोक्ष फलारिचे ॥ तवं रजतम उगे ॥ कांते राहती ॥ ७१ ॥ मोडुनि सत्वाची जाये ॥ रजो गुण
 व्याकारे जाये ॥ ते कांते चि अद्वा होये ॥ कर्मा सुनि ॥ ७२ ॥ मार्गते माचो उगी आगी ॥ ते कांते
 चि अद्वा आंगी ॥ होलागे सो गालागी ॥ फलतेया ॥ ७३ ॥ सत्वा नुरूपा सर्वस्य अद्वा
 शक्ति सायत ॥ अद्वा मयोयं पुरुषो यो य पुरुः ॥ इ सर्वसः ॥ ७४ ॥ टिका ॥ एवं सत्वरजतम ॥
 वेगळी अद्वा सुवर्मा ॥ नाहो गा जीवग्रामा ॥ मो जिययां ॥ ७५ ॥ म्हणोनि अद्वा स्वप्ना वि
 क ॥ असे पै रिगुणात्मक रजतम सात्विक ॥ सेदी इहो ॥ ७६ ॥ जैसें जीवन चि उदक ॥
 परि विषां होय मारक ॥ कांमिरियां माजितिरव ॥ उसांगोड ॥ ७७ ॥ ते सा बहुवसेंतमें

गीताज्ञा

॥४॥

जो सदा चिहोयनिमे ॥ तेथें श्रद्धाचि परिणमे ॥ ते चिहोनि ॥ ६८ ॥ मग काजळा आणि
 मसी ॥ नदिसे चि चंचना जैसी ॥ तैसी श्रद्धातामसी ॥ सिन्होनाहं ॥ ६९ ॥ तैसी चि राजसी
 जिवां ॥ न जो मय जाणावी ॥ सा चिकां आघवी ॥ सत्वाची चि ॥ ७० ॥ ऐसे निहास कळ ॥
 जगडंबर निरवळ ॥ श्रद्धेचा चि केवळ ॥ बोतळा असे ॥ ७१ ॥ परिगुण त्रय वशें ॥ त्रिविध
 पणाचें लंसां ॥ श्रद्धे जें उरि असे ॥ तें बोळखतुं ॥ ७२ ॥ तरि जाणिजे दृति फुलें ॥ कां मान
 सजाणिजे बोलें ॥ सोगे जाणिजे केले ॥ पूर्वज निचे ॥ ७३ ॥ तैसी चिहो जिहो चिन्हो ॥
 श्रद्धेची कपें तिन्हो ॥ देखिजे तिते वान ॥ अवधारोपां ॥ ७४ ॥ श्लोक ॥ यजंते सात्विका
 देवान् यक्षरक्षांसि राजसाः ॥ प्रेतान् भूतगणांश्चान्ये यजंते तामसा जनाः ॥ ४ ॥
 टिका ॥ तरि सात्विका श्रद्धा ॥ ज्यांचे होय बाधा ॥ त्यां बहुत करुनि मेधा ॥ स्वर्गा
 चि आंशी ॥ ७५ ॥ ते विद्या जात पढती ॥ यज्ञ क्रिये निवडती ॥ किं बहुना पडती ॥ देवलो
 कां ॥ ७६ ॥ आणि श्रद्धा राजसा ॥ घडले जे वीरेशा ॥ ते भजती राक्षसां ॥ रेवचरां हान ॥ ७७ ॥

॥३९०॥

अध्या०
॥११॥

जि६

॥४॥

आणि श्रद्धा जे कांता मसी ॥ ते मी सांगेन लुजसी ॥ जे कांकेवळ पापराशी ॥ निर्द
 यत्वं ॥ ७८ ॥ जिव वधें साधूनि बळी ॥ फत्तें प्रेत कुळें मेळी ॥ स्मशानी संध्या काळी ॥
 पुजिती ते ॥ ७९ ॥ तितमो गुणाचें सार ॥ काढनि निर्मि लेनर ॥ जाणताम सिधे घर ॥ श्र
 द्धेचें ॥ ८० ॥ ऐसीं इहां तिहां लिंगां ॥ त्रिविध श्रद्धा जगां ॥ येहे हीं यथा ठागी ॥ सांगत असें
 ॥ ८१ ॥ जे हे साहिक श्रद्धा ॥ जतन धरावी गा घबुद्धा ॥ येरी दोहं विरुद्धा ॥ सांडा विया ॥ ८२ ॥
 हे साहिकी मति जया ॥ निर्वाहा ति होय धनं जया ॥ बागुल नो हे तया ॥ कैवल्य ते ॥ ८३ ॥ तो
 न पढो कां ब्रह्म सूत्र ॥ ना लोढु कां सर्व शास्त्र ॥ सिद्धांत न कत स्वतंत्र ॥ तथा चाहाती ॥ ८४ ॥
 परिश्रुति स्मृत चि अर्थ ॥ जे आपण चि होत निरुद्धी ॥ अनुष्ठानें जगा देत ॥ वडिल जे जे
 ॥ ८५ ॥ तथांचीं आचरती पाउले ॥ पाहोनि साहिक श्रद्धा चाले ॥ तो तें चि फळ वेविले ॥
 ऐसें लाहे ॥ ८६ ॥ पै येक दीप लाबी सायासें ॥ आणि कते धें लुं उं बेसे ॥ तरितो काय प्र
 काशें ॥ वंचि जेगा ॥ ८७ ॥ कां येकें मोल अपार ॥ वेचूनि बांधले टवळार ॥ तो सुर वाडव

स्तिका॥ नफोगितीकायी ॥ ८ ॥ हेअसो जे तळे वरी ॥ ते कायतयाची तृषा हरी ॥
 हृषिवळं चिअनधरी ॥ येरां नोहे ॥ ९ ॥ हे बहत बोळो काय पेगा ॥ येकागोतमासी चि
 गंगा ॥ येरांसमस्तां काय जगा ॥ वाहाळ जाला ॥ १० ॥ म्हणोनि आपुला लया जे परी ॥
 शास्त्र अनुषिती कुसरी ॥ त्यांतें श्रद्धाळु जो वरी ॥ तो मूर्खही तरे ॥ ११ ॥ श्लोक ॥
 अशास्त्रविहित घोर तप्यंते येतपोजनाः ॥ दंभाहंकारसंयक्ताः कामदाराबळा
 न्विताः ॥ १२ ॥ टिका ॥ नाशास्त्राचे निवारनावे ॥ खांकीं हीं नेणती जिवें ॥ परिशास्त्रज्ञा
 हीं शिवें ॥ नेदिती टेकों ॥ १३ ॥ वडिलांचिया क्रिया ॥ देखेनि दावी वांकुलिया ॥ पांडितांकु
 लिया ॥ वाजवित ॥ १४ ॥ आपुलेनि आदोपें ॥ घनखाचेनि दर्पें ॥ साचचि पारवांडाचें
 तपें ॥ आदरिता ॥ १५ ॥ आपुलिया पुढेलांचिया ॥ आंगाघालुनिकांतिया ॥ रंगता
 मासाप्रणतिया ॥ मरुं मरुं ॥ १६ ॥ रिचवती जळतां कुंडी ॥ लावित्ती चेडयांचातोंडी ॥
 नवसियें देती उंडी ॥ बाळकीची ॥ १७ ॥ अग्रहाचिया उजरिया ॥ शुद्ध देवतां वेकी

कां ॥ अन्नत्यागें साधरिया ॥ टाकित्तीयेक ॥ १७ ॥ अगा आत्म परपीडा ॥ बीजतमसेत्री
 सुहाड ॥ पेरिती मगपें पुढां तें चिपिके ॥ १८ ॥ बाहुना ही आपुलिया ॥ आगिना वेतें ही
 धनंजया ॥ नधरी होयतया ॥ समुद्रां जेसें ॥ १९ ॥ कां वैद्यां तें करी शाळा ॥ नससांडी पायरेबा
 का ॥ तो रोगी जया विकळा ॥ वसता होये ॥ १०० ॥ नानापडिकनचे नि सळे ॥ काढी आपु
 ले डोळे ॥ तें वणावां आंधळे ॥ जेसें बाके ॥ १ ॥ तैसें तयां असुना होये ॥ जें निंदूनि त्रास्त्रा
 ची सोये ॥ सेंघघां वताति मोहें ॥ अडवां जेकां ॥ २ ॥ काम करवी तें चिकरिती ॥ क्रोध मारवी
 तें चिमारिती ॥ किंबहुना मातें पुरिती ॥ दुःखचा गुंडां ॥ ३ ॥ श्लोक ॥ कर्षयंतः शरीर
 रघुं फलतग्राममचेतसः ॥ मांचैवांतः शरीररघुंता न्विध्यासुरनिश्र्वयान् ॥ ६ ॥ टिका ॥
 मग आपुला परावां देहं ॥ विरुद्ध करिती जें जेकां हं ॥ तें मज्ज अहमयां तें पाहं ॥ शीण हो
 य ॥ ४ ॥ पैवाचेचे निहि पावें लें ॥ पापियां तयां नात बावी ॥ परिपडिलें सांघावें ॥ त्यजवया
 ॥ ५ ॥ प्रेतबाहे रिघालिजे ॥ कां अंत्य जेसा सकलिजे ॥ तें असो हाते क्षालिजे ॥ करमळ तें ॥ ६ ॥

(12)

गीताज्ञा०

॥६॥

तेथें बुद्धि चिया आवा ॥ तोले पुन मन वेजेसा ॥ तयांतें सांडावया तेसा ॥ अनुवाद
हा ॥ ७ ॥ परि अर्जुन तुंतयांतें ॥ देखासी तें स्मर होमातें ॥ जें आन प्राय श्रित येथें ॥ मा
नेलना ॥ ८ ॥ म्हणोनि श्रद्धा-जेसा चिकी ॥ पुढति पुढती ते धियेकी ॥ जतन करावी नि
की ॥ सर्वांपरी ॥ ९ ॥ श्लोक ॥ अहार स्वपि सर्वस्य त्रिविधो भवति प्रियः ॥ यज्ञस्तपस्त
थादानं तेषां वेदमिमं श्रुत्वा ॥ १० ॥ टिका ॥ धरावाते सासीरा ॥ जेणे साहिक पोषेला ॥
सत्व शुद्धी चासाग ॥ अहार घेपे ॥ ११ ॥ ये हवीं तहों पाहों ॥ स्वभाव वृद्धि चाठायी ॥
अहार वांचो निनाहों ॥ खळो हेतु ॥ १२ ॥ प्रत्यक्ष पाहें पांविना ॥ जो सावध घे मदिना ॥ तो हो
उनिठा के माजिना ॥ तिये धि क्षणी ॥ १३ ॥ कां जो सविया अन्न रस सेवी ॥ तो व्यापि जे वात
श्लेष्म स्वभावी ॥ काय ज्वर जालियां निववी ॥ पयादिक ॥ १४ ॥ नातरि अमृत जयापरी ॥
घेतल्यां मन पा निवारी ॥ कां आपुलिया ऐसें करी ॥ सेविलियां विष ॥ १५ ॥ ते विजेसा
घेपे अहार ॥ धालुते साचि होय आकार ॥ धालुं एसा अंतर ॥ सावपोषे ॥ १६ ॥ जैसें कां

॥६॥

॥ अघ्या०
॥ १७ ॥

॥६॥

उद्यचेनितापें॥ आंतुलउदकहीतापो॥ तैसीधातुवशेंआटोपो॥ चित्तवृत्ति॥ ११६॥
 म्हणौनिसात्विकवससेविजे॥ तैसत्वाचीवाटियाविजे॥ राजसातामसीहोयिजे॥
 येरिरसी॥ १७॥ तरिसात्विककोणअहार॥ राजसातामसाकायआकार॥ हंसांगोकरी
 आदर॥ अकर्णनी॥ १८॥ आणियेकसरअहार॥ कैसेनितिनमोहरा॥ जालियातेहं
 विना॥ रोकडेदाउं॥ १९॥ तरिजेवणनाचियाकची॥ निष्पत्तिकीबोनयांची॥ आणिजेवि
 तांतवंगुणाची॥ दासीयेथें॥ २०॥ जेजीवकर्तासोक्ता॥ तोगुणास्तवस्वभावता॥ पावो
 नियांत्रिविधता॥ चेष्टेत्रिधा॥ २१॥ म्हणौत्रिविधअहार॥ यज्ञहंकीरत्रिप्रकार॥
 तपदानव्यापार॥ त्रिधाचितें॥ २२॥ श्लोक॥ आयःसत्वबलवोग्यसुरवप्रीतिविकर्ह
 नाः॥ रस्यास्निग्धास्ठिराहृद्याआहाराःसात्विकप्रियाः॥ ८॥ टिका॥ परिअहार
 लक्षणापहिलें॥ सांगोजेंम्हणितलें॥ तेंआयिकगासलें॥ रूपकर्त॥ २३॥ तरिसत्वगुणा
 कडे॥ जेंदैवेंसोक्तापडे॥ तेंमधुरीरसीवाटे॥ मेचुतया॥ २४॥ आंगेंचिद्रव्येंसुरसें॥

॥ गीताज्ञा ॥

॥ ७ ॥

जे आंगें चि पदार्थ गोडिसें ॥ आंगें चि स्नेह बहवसें ॥ सुपक्वें जियें ॥ १२ ॥ आकारें
 नोहती उगळें ॥ स्पृशं अतिनिर्बळें ॥ जिसे लागि स्नेहाळें ॥ स्वादें जियें ॥ १६ ॥ रसेंगाढी
 वरि टिली ॥ द्रव्यभावे आंघिली ॥ तायें तावसां डिली ॥ अग्नितापें ॥ २७ ॥ आंगें सानें प
 रिणामें थोर ॥ जैसें गुरु मुरिचें अक्षर ॥ तें सां अल्प ही अपार ॥ तपिराहे ॥ २८ ॥ आणि
 मुरवीं जैसें गोडे ॥ तें सां चिही तें आं लुळे कडे ॥ तिही अन्नां प्रातिवाटे ॥ सात्विकासी ॥ २९ ॥
 एवंगुणालक्षणा ॥ सात्विक फौज्या जाण ॥ आयक्यचें त्राण ॥ नचनवेंहे ॥ ३० ॥ येणें
 सात्विकरसे ॥ जवें देहीं मेहो वर्षे ॥ तवें आयक्यनदी उससे ॥ देहाची देहा ॥ ३१ ॥ सत्वा
 चिये कीर पाळती ॥ कारण हाचि समती ॥ दिवसा चिये उन्नती ॥ भानु जैसा ॥ ३२ ॥ आणि
 शरीर हानमानसा ॥ बळाचा पसुकैसा ॥ हा अहार तें दशा ॥ कैची रोगा ॥ ३३ ॥ हासा
 त्विक होय भोग्य ॥ तें भोग्यावया आरोग्य ॥ शरीरासि भोग्य ॥ उदें लें जाणों ॥ ३४ ॥ आ
 णि सुखाचें घेणें दिणें ॥ निकी उवाया येणें ॥ हें असो वाटे साजणें ॥ आनंदें सी ॥ ३५ ॥
 ऐसा सात्विक अहार ॥ परिणाम ला थोर ॥ करी हा उपकार ॥ सबादासी ॥ ३६ ॥ ॥ अंक ॥

॥ ३९ ॥

॥ अथा ॥
॥ ११ ॥

॥ ७ ॥

ट३

कट्टाम्लवणा ह्युच्छतीक्ष्णानक्षविदाहिनः ॥ अहमाराजसः श्रेष्ठाऽऽऽः रवशो
 कषयप्रदाः ॥ १७॥ टिका ॥ आतां राजसी प्रीति ॥ जिहं रसो आंथी ॥ कर्त्तया हीव्यती ॥
 प्रसंगेगा ॥ १३॥ अं ॥ तरिमारे उणे काळकूट ॥ तेणे माने जे कडुवट ॥ कांचुनयां हनिदा
 सट ॥ आम्लहान ॥ १४॥ कणिके ते जे से पाणी ॥ ते से मिठाते बांधेया आण ॥ ते लुळीचि
 मेळवणी ॥ रसांतरांची ॥ १५॥ ऐसे खारट अपाडे ॥ राजसातया आवडे ॥ उन्हाचे निमि
 से तोडे ॥ आगीचि गिळी ॥ १६॥ वाफे चिये सिरो ॥ वाति हीला विल्यां लागे ॥ ते से उ
 न्हमागे ॥ राजसतो ॥ १७॥ वां वंदले पाडनिघार्ये ॥ सबळुडा हारला आहे ॥ तो ऐसे तिख
 टखाये ॥ जे घार्ये विणलागे ॥ १८॥ ओणिरारवे हनि कोरडे ॥ आं लुबा हे रिये के पाडे ॥
 तो जिक्हा दंश आवडे ॥ बहुततया ॥ १९॥ परस्परं दांता ॥ आदळ होय खातां ॥ तो गातां
 डांघेतां ॥ तो खेलागे ॥ २०॥ आंधीचि द्रव्ये चुरमुनी ॥ वरिपरि वै डिजति महरी ॥ जिये
 घेतां होय तसे धुवारी ॥ नाकातोडा ॥ २१॥ हे असो उगो आशाते ॥ म्हणे ते से रायिते ॥

पदियें प्राणापरोते ॥ भाजसासिगा ॥ ४६ ॥ ऐसानुपरोनितोडा ॥ जिक्केकेलावेडा ॥ अ
 न्मिसेंसडफडां ॥ आगीचिरवाये ॥ ४७ ॥ तैसाचिलवटासुटे ॥ मगपुयीनाशेजेसां
 टे ॥ पाणियांचेंनसुटे ॥ तोडोनिपात्र ॥ ४८ ॥ तेआहारनोहतिघेतले ॥ व्याधिव्याळसू
 त ॥ तेचेवावयाघातले ॥ भाजवणापोटां ॥ ४९ ॥ तैसैयेकमेकांसळें ॥ रोगउचितीयेकेवे
 वें ॥ ऐसावाजसआहारसफळें ॥ केवळदुष्टरें ॥ ९० ॥ एवराजसाआहारा ॥ कल्पकेलें
 धनुर्दरा ॥ परिणामाचाहीविस्तरा ॥ सांचीतडा ॥ ९१ ॥ आतांतयातामसा ॥ आवडेआ
 हारजैसा ॥ तोहीसांचींचिळसा ॥ झमेतुमहं ॥ ९२ ॥ श्लोक ॥ यातयामंगतरसंपूतप
 र्कषितंचयत्र ॥ उच्छिष्टमपिचामेध्यंफोजनंतामसप्रियं ॥ ९० ॥ टिका ॥ तरिकुहि
 जलेंउष्टेखातां ॥ नमनिजेतेणेंअनहित ॥ जैसेकांउपहिता ॥ म्हेसिरवाय ॥ ९३ ॥
 निफजलेंअन्नतैसें ॥ दुपाहारांकांयेरं ॥ दवसां ॥ अतिकेरं तैतामसां ॥ घेयिजेतें ॥ ९४ ॥
 नातरिअर्धंउकडिलें ॥ कांनिपटकरपौनिगेलें ॥ तैसेंखायेचुकलें ॥ नसाजेयेंवे ॥ ९५ ॥

ज्याकां आंशी निष्पत्ती ॥ जेथें रस घरी व्यक्ती ॥ तें अन्न ऐसी प्रतीती ॥ तामसाना ही
 ॥ ६६ ॥ ऐसे निका ही विषाये ॥ सदन्नावर पडा होय ॥ परिघाणि सुटे तवरा हे ॥ व्याघ्र जे
 सा ॥ ६७ ॥ पें बौ ही दिवसी वोलंडिले ॥ अरबा घपणें सांडिले ॥ शुष्क अथवा सडले ॥
 गाफिणें ही हो ॥ ६८ ॥ तें ही बाळाचें हात रे ही ॥ धिवा डले जै शारा ड करी ॥ कांसवें बस
 उमिनारी ॥ गातां बिल करी ॥ ६९ ॥ तैसे निक शमळें जें रवाये ॥ तें तया जे विले ऐसे होय ॥
 परियेणें ही न धाये ॥ पापियाते ॥ १६९ ॥ मग मत्कार देखा ॥ निषेधाचा आंबुरवा ॥
 ज्याकांस दोषा ॥ कुद्रव्यांसी ॥ १७० ॥ तया अपयाचा पानां ॥ अरवाद्यांचा ही सोजन ॥
 वाढ विजे उतान्ही ॥ तामसे तैणें ॥ १७१ ॥ पुढंतामसयें जे कृणारा ॥ ऐसीसी मेचुवीरा ॥
 ययाचें फळ दुसरां ॥ लक्षणी नाही ॥ १७२ ॥ जें जे कां विहे अपवित्र ॥ शिवेतयाचें वक्र ॥
 ते कां विपापापात्रा ॥ जालाको तो ॥ १७३ ॥ यया ही वरी तें तै जे वी ॥ ते जे विती वोजन मु
 णावी ॥ पोट फररिती जाणावी ॥ यातनाते ॥ १७४ ॥ शिर छेदें काय होये ॥ आगी रिघतां के

॥गीताज्ञा०

॥९॥

सेंआहे॥हेजाणावेकायपाहे॥वरिसाहातचिअसे॥६६॥ म्हणोनितामसाअन्ना॥
 परिणामगासिना॥नसंगोचिअर्जुना॥देवम्हणाता॥६७॥आतांययावरी॥आहारा
 चियायाचिपरी॥यज्ञहोअवधारं॥त्रिधाअसे॥६८॥परितिहोमाजिप्रथम॥सात्विक
 यज्ञाचेंकर्म॥आयिकपांसुमहिम॥शिरोमणी॥६९॥श्लोक॥अफळाकांक्षिषि
 र्यज्ञोविधिदृष्टोयद्रज्यते॥यद्यद्यमेवेतिमनःसमाधायससात्विकः॥११॥टिका॥
 परियेकचिप्रियातम॥वांचनिवाढोनेंदीकाम॥जेसाकांमनोधर्म॥पतिव्रतेचा
 ॥११०॥नानासिंधूतेंटाकूनिगीगा॥पुढारानकरीचिनिगा॥कांआत्मादेखोनिउ
 गा॥वेदेवला॥११॥तैसेजेआपुलांविहितं॥वेचोनियांचित्तवत्ति॥नुरवितीचिअ
 हंसती॥फळालागी॥१२॥पातलेयांझाडाचेंमूळ॥मागुतेंसरोनेणेंचिजळ॥जि
 रालेंचिकांकेवळ॥तयाचाचिआंगं॥१३॥तैसेंदेहेमनेंदोही॥यजननिश्चययाचा
 गयीं॥हारपोनिजेकाही॥वांचितीना॥१४॥तिहीफळावांचाह्यागी॥स्वधर्मवां

॥३९५॥

॥अध्या०
॥१७॥

॥९॥

चउनिविदासीं ॥ कीजेजोयज्ञसर्वांगी ॥ अळंदकृत ॥ १७५ ॥ परिआरिसां आपणोपें ॥
 डोळंजेसंधेपे ॥ कांतळ हातित्चेनिदीपें ॥ रत्नपाहिजे ॥ ७६ ॥ नानाउदितेंदिवाकरें ॥
 गमावामार्ग दिगीकरें ॥ तैसावेदनिहृदि ॥ देखो नियां ॥ ७७ ॥ तियेंकुंडें मंडपवेदी ॥
 आणिकहीसंसारसमृद्धी ॥ तेमेळवणजेसीविधी ॥ आपणकेडी ॥ ७८ ॥ सकळाव
 यद. उचितें ॥ लेणीपातळीं जेसां आंगातें ॥ तैसेपदार्थजेथिचेतेथें ॥ विनियोगुनि ॥ ७९ ॥
 कायवान्तंबहुतीबोळें ॥ तैसीसर्वांकरणींकरडी ॥ यधैज्ञविद्याचिरूपाआळी ॥ यजन
 मिषें ॥ १८० ॥ तैसासांगोपांग ॥ निफजेजोयाग ॥ नुतंउनियांलाग ॥ महत्वाचा ॥ ८१ ॥ प्र
 तिपाळतरिपाटचा ॥ झाडोंकीजेतुळसीचा ॥ परिफुलांफळांछायेचो ॥ आश्रयना
 हें ॥ ८२ ॥ किंबहुनाफळाशेविण ॥ ऐसेनिगुतीयज्ञनिर्माण ॥ होयतोयागजाण ॥ सा
 त्तिकेपेंगा ॥ ८३ ॥ श्लोक ॥ अपिसंधायतुफळं दीप्तार्थमपिचैवयत् ॥ इज्यतेसरतश्च
 संतंयज्ञविद्भिर्नाजसि ॥ ४२ ॥ टिका ॥ आतांयज्ञकीरविनेशा ॥ करीययाचिऐसा ॥ परिश्र

हेलागिजेसा ॥ अर्चति लाराव ॥ ८४ ॥ जें राजा जरि घरासिये ॥ तरि बहुवाउपे ॥
 गाऊये ॥ आणि कीर्ति होये ॥ अद्धानटेके ॥ ८५ ॥ तैसा धरुनि आवांका ॥ म्हणो स्व
 र्गजों डैल आसिका ॥ दीक्षित होयी न मान्य लोकां ॥ घडे लयाग ॥ ८६ ॥ ऐसी के वळ फळा
 लागी ॥ महत्वा फोकरा वया जतां ॥ पार्थ निष्पति जे यागं ॥ राजसी पैते ॥ ८७ ॥ श्लोक ॥
 विधिहीन मसृष्टान् मंत्रहीन मदक्षिणं ॥ श्रद्धा विरहितं यज्ञीतामसं परिचक्षते ॥ १३ ॥ टिका
 आणि पशुपक्ष्यादि विवाहं ॥ जोसी कामापरोतानाहं ॥ तैसा तामसायज्ञा पाहं ॥
 आग्रहचि मूळ ॥ ८८ ॥ वारया वाट नवाहे ॥ मरणा मुहूर्त पाहे ॥ कांनिषिद्धासि विहे ॥
 आगि जरि ॥ ८९ ॥ तरितामसाचया आचारा ॥ विधिचा आंधि नावोटावाना ॥ म्हणो नि
 तोध बुद्धना ॥ उष्टं रवळ ॥ १९० ॥ नाहं वेदांची तेथें चाड ॥ नये मंत्रादि कतया कड ॥ अ
 न्नजातां न सुटे तोंडा ॥ मासिये जे वि ॥ १९१ ॥ वैराचा बोध ब्राह्मणा ॥ तेथें कें रिघैल दक्षि
 णा ॥ अग्निजाळा वया उघणा ॥ वरपडा जैसा ॥ १९२ ॥ तैसैं वायां चि सर्वही वेचे ॥ मुख

मूळ प्रत पाहण्यासाठी संपर्क

इतिहासाचार्य वि.का. राजवाडे संशोधन मंडळ, धुळे
राजवाडे पथ, गल्ली नं. १, धुळे-४२४००१ (महाराष्ट्र)
दूरध्वनी क्रमांक (०२५६२) २३३८४८
Email ID : rajwademandaldhule@gmail.com